

ACTA SYNODE KAMPEN.

Later dan gewoonlijk geschiedt zijn de Acta van de laatst gehouden synode verschenen; wil men de overschrijding van de normale tijdgrens als een minus aanmerken, dan wordt naar onze mening dit deficit overtroffen door een plus aan accuratesse: deze Acta zijn een model van nauwkeurigheid.

We zeggen niet 't minste kwaad van hen, die in copie of druk de uitgave van de allereerste synoden na de Vrijmaking verzorgden: ieder, die weet wat er vastzit aan het scribaat van een synode en in rekening brengt de moeite die de drukkers hadden na de bevrijding aan materiaal en geschoold personeel te komen, en bovendien overweegt, dat na de beëindiging van de synodesittingen de scribae vaak boven hun gewone taak als dienaren des Woords in snel tempo de omvangrijke Acta voor de druk gereed moeten maken, zal er zich wel voor wachten, gul of haastig te zijn met zijn critiek. We hebben respect voor wat onder moeilijke omstandigheden ook toen is bereikt.

Dit neemt niet weg, dat juist in officiële geschriften, die gedurig moeten geraadpleegd worden, meermaals voorkomende drukfouten zeer hinderlijk zijn — aan dit euvel zijn latere, met name de Acta 1951, ontkomen: de Kamper „Handelingen” beantwoorden aan hoge eisen van acritic. Als bijzonderheden zijn o.a. te vermelden, ten eerste: dat ingevoegd is een kaartje van de uitgestrekte Noord-Oost-polder, waarvan aanstonds zijn af te lezen de plaatsen van samenkomst en het aantal kerkleden daaronder ressorterende. En ten tweede, dat wat iemand op 't eerste gezicht misschien zou houden voor een geheime code, niet anders is dan een vernuftig uitgedacht afkortings-systeem, dat in enkele pagina's een overzicht geeft van presentie of absentie (met opgegeven reden) van alle synodeleden en hoogeraren op elke synodesitting. Vanzelf was ook hier de volmaaktheid niet te bereiken: zo werd al of niet presentie, gelijk terecht te doen gebruikelijk is, geconstateerd bij de aanvang der zittingen, terwijl b.v. ondergetekende meermaals wel dit begin kon meemaken, maar dan moest heengaan om de kerken in belangrijke procedures van dienst te zijn. Met dit voorbehoud is op deze Acta van toepassing het spreekwoord, dat de kerken opwekt tot nauwgezetheid, niet als idool, maar als acte van trouw: l'ordre est parfait, on reconnaît l'eglise.

Over het ontbreken van verschillende rapporten willen we niet uitwiden: ter synode is over de al of niet wenselijkheid van 't opnemen van rapporten genoeg gesproken. Onze mening is, dat enige vermeerdering van drukkosten niet opweegt tegen het ongerief dat men heeft, indien later raadpleging noodzakelijk blijkt, en allerminst tegen het bezwaar, dat door de ontstentenis van een rapport ook ontbreekt de motivering van het daarop rustende besluit.

Van de Kamper synode is terecht gezegd dat ze, minutieus in het stuk der zelfbeproeving, gezocht heeft naar de ware zakelijkheid. Sommigen meenden: begin van een nieuwe koers. We kunnen ons voorstellen, dat velen er prijs op zullen stellen, mede tot nader toetsing van deze opinies, de Kamper Acta in persoonlijk bezit te hebben. Ons dunkt: ze zullen zich achteraf niet beklagen, zieb de daaraan verbonden uitgave getroost te hebben. De uitgever Zalsman zorgde voor een degelijk, keurig uiterlijk.

P. D.

„Om wél te doen”, Gedenkschrift, uitgegeven ter gelegenheid van de zestigste Centrale Diaconale Conferentie van „De Gereformeerde Kerken in Nederland”, gehouden 18 Juni 1952 te Kampen.

Ter gelegenheid van de zestigste Diaconale Conferentie heeft het Centrale Comité van deze Conferentie een gedenkboekje doen uitgeven, dat we hier even aankondigen. De bedoeling van het Comité met dat boekje was het geven van enige actuele voorlichting omtrent de diaconale arbeid. Deze wordt van buiten af al meer bedreigd door het oprindende „koud” socialisme van na de oorlog, ten gevolge waarvan de Staat zich al meer „taken” toeëigent, ook en vooral in het verzorgen van de armen — al worden deze zo niet meer genoemd! En van binnenuit dreigt steeds de tendenz dit werk te ont-Geestelijken. Diaconale zorg wordt dan verzakelijk, veradministreerd en gereguleerd en de kern, het hart ervan, de Geestelijke en dus persoonlijke verzorging van broeders en zusters, gaat daardoor te loor. Speciaal aan deze twee gevaren dacht het Centrale Comité toen het de opdracht tot het schrijven van dit boekje gaf.

„Om wél te doen” (deze titel werd ontleend aan 1 Tim. 6: 17—19, nieuwe vertaling) bevat drie stukken. Vooreerst een (om des tijds wil niet uitgesproken) toespraak van de Voorzitter der conferentie, br J. H. Veenkamp, waarin hij onder de titel: „In vogelvlucht” een en ander memoreert omtrent de arbeid der diakenen gedurende de laatste zestig jaar (p. 7—16). Daarna volgt een opstel van ondergetekende over: „Geestelijk armenzorg”, waarin resp. geschreven wordt over: Het dreigende gevaar; Geestelijk; Geestelijk leven en stoffelijk goed; Gees-

e. Ik geloof, dat er nog een gegeven is in het Woord Gods over Josia, dat rechtvaardigt te zeggen, dat hij 't recht des Heren wilde bestellen. En wel dit, dat hij een groot paasfeest houdt. Het is niet zonder grote oorzaak, dat we niet alleen bij Josia, maar ook bij Hiskia lezen van een paasfeest (2 Kron. 30). Reformatie leidt tot het Pascha! Typisch, maar niet verwonderlijk. Want pasen is het feest van de uittocht uit Egypte, uit het diensthuis der zonde; is het feest van de voldoening en verzoening door het bloed des verbonds, dat heenwijst naar het bloed van onze Here Christus op Golgotha. Hiskia en Josia en al de vromen van de oude kerk hebben het telkens weer geloofd, dat alleen bondsbloed reinigt van alle zonde. Daarin hebben ze de rechtvaardiging en de heiliging en de aanvang van de verheerlijking van hun leven en van gans het kerkvolk gezien en ontvangen. Daarin alleen zocht Josia de vernieuwing van zijn volk. En zo mag ik zeggen: de verlossing door Christus' bloed is ook in de oud-testamentische kerk onder de koningen van Juda de kracht der reformatie in de kerk en in het brede leven. Daarvan alleen hadden ze verwachting. En zodra Juda dat niet meer zag en geloofde, zonken de kerk en gans dat volksleven weer weg.

Dat moeten wij ook blijven zien. Wij moeten heus de vernieuwing van de kerk, zeg maar: de doorgaande reformatie van de kerk in Nederland en in Europa, en de vernieuwing van het volksleven nergens anders van verwachten dan van de verlossing door Christus' bloed. Als wij dat nu maar blijven zien en zeggen en geloven! Het is zo dwaas vandaag, ook in Nederland, dat men het verwacht van allerlei nationale en internationale sociale en economische en politieke acties en overeenkomsten en dergelijke. Dus van krachten in de mens en in het volksleven. Ons pascha is voor ons geslacht: Christus! Zo laat ons dan gelovig paasfeest vieren! Daar ligt de centrale van kerk en volk! Dat moeten we uitdragen en belijden voor het forum van ons Nederlandse volk. Dan zijn we getrouw profetisch en bij de bron, de enige bron van kerk-kracht en volksleven. U ziet, dat deze oud-testamentische stof volop christologisch is, Christus, Die komende is en verlossende, in het middelpunt heeft.

f. In dit verband van Josia's reformatiewerk wijs ik u nog op een treffende bijzonderheid, om u de verbanden in de Schrift tot op Christus in het vlees en tot op de jongste dag aan te wijzen. We lezen in 2 Kon. 23 bij de bijzonderheden over het wegruimen van de afgoderij in vers 10: „En hij verontreinigde Tofeth, dat in het dal Ben-Hinnom lag, opdat niemand meer zijn zoon of zijn dochter voor de Moloch door het vuur zou doen gaan” (Nieuwe Vertaling Ned. Bijbelgen.). Vergelijk 2 Kronieken 28: 3, waar beschreven is, dat koning Manasse die afschuwelijke eredienst voor de afgod Moloch daar beoefende. Of de kinderen werden geslacht of verbrand is niet met zekerheid te zeggen, daar „met vuur verbranden” ook een symbolische handeling kan aanduiden. In elk geval is duidelijk, dat de kinderen des verbonds, Gods kinderen, daar aan een afgod werden gewijd. Dat was het toppunt van goddeloosheid in de kerk. Koning Achaz moet dat ook al gedaan hebben (2 Kon. 16 vs 3). Josia „verontreinigde” dat dal, dat wil zeggen: hij bewerkte het zo, dat het als een plaats van spot en afschuw door iedereen gemeden werd. Doch later schijnt men het weer voor dat afgodisch doel gebruikt te hebben. Jeremia moest tot straf daarvoor aankondigen, dat men dat dal in de toekomst „Moorddal” zou noemen, omdat men daar uit gebrek aan plaats de lijken der Judeers zou begraven (Jer. 7: 32 en 19: 16). Daar kwam de mestvaalt van Jeruzalem, waar de worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust. Want volgens de rabbijnse overlevering werd daar allerlei vuil heengesleept om verbrand te worden en werden daar ook kadavers van dieren en lijken van veroordeelden aan de verrotting of de verbranding overgegeven. Zo werd voor het Israëlitische be-

telijk leven en armoede; Geestelijk leven en armenzorg (p. 17—104) en ten slotte weer een stuk van de Voorzitter der conferentie, waarin hij onder de titel: „Diaconale Kaleidoscoop” schrijft over: Een pad der schande? De les van Egypte en van de woestijn; De volvaardigheid des gemoeds; Alsdan zal Hij tot hen zeggen; Schoorsteen of fundament? Met liefde en wijsheid gewapend; De wijze waarop wij geven; Eerst de natuurlijke bronnen; Opgroeiende kinderen; Vaderloze gezinnen; Latente krachten; Teleurstelling; Op elkander toezien; Luxe; Vasthouden; die wankelen; De helpende hand; Troostelijke redenen; Wij kunnen onze armen niet missen (p. 105—154). Op een boeiende, warme wijze worden in dat opstel allerlei aspecten van de „diakonie der barmhartigheid” besproken.

Dit boekje werd keurig uitgegeven, papier en letter zijn magnifiek. Het is niet in de handel. Maar als men 1.75 stort op de postgiro No. 359828 ten name van A. Schilstra, Van Ostadestraat 26, Huizum (Fr.) ontvangt men het franco thuis.

C. V.

wustzijn dat Tofeth van brandplaats der mensen de brandplaats van God. En werd het dientengevolge het beeld van de strafplaats der goddelozen. En in het Nieuwe Testament heet dan de hel, de strafplaats der goddelozen voor eeuwig, ge-henna, dat is hetzelfde als ge-hinnom of dal van Hinnom. Zie Prof. Schilder, Wat is de hel?, bladz. 70 v.v. Zo leent het Oude Testament het woord voor hel aan het Nieuwe. Reformatie is reiniging, en daarin, dat dan het gruwelijke naar de mestvaalt wordt gebracht, is die reiniging het begin van de grote reiniging op de jongste dag en de mestvaalt het beeld van de hel, waar de HERE dan het gruwelijke wegdoet uit Zijn mooie nieuwe wereld: wat in de hel komt wordt aan de verrotting en de verbranding voor eeuwig prijsgegeven! Zo trekt de HERE in Zijn Woord vanuit allerlei historische punten de lijnen niet alleen naar de nieuwe wereld maar ook naar de hel buiten Gods kosmos, Zijn sierlijk pronkjuweel ná de jongste dag. Zo is ook Josia in die reiniging van Jeruzalem en Kanaän en in de verontreiniging van dat dal, die put, bezig geweest in het grote werk Gods van reiniging van de wereld en verontreiniging van de put des afgronds. Want de HERE werkte ook onder Josia reeds aan op de nieuwe wereld en op de volkomen hel, beide na de laatste dag! Zodat Josia's reformatie-arbeid een eschatologische strekking heeft, gericht is op de eindhistorie. Kerkwerk is altijd werken aan de laatste dingen, is altijd aanwerken op de dag der volmaaktheid.

4. GODS WOORD OVER JOSIA'S EINDE.

a. In 2 Kron. 35: 20—27 lezen we uitvoerig over het levenseinde van koning Josia. Dan zijn we in het jaar 609 vóór Christus. Drie jaar tevoren is Ninevé, de hoofdstad van Assyrië, door koning Nabopolassar van Babel, het hoofd van de groeiende „derde macht”, ingenomen. De Assyriërs moesten zich achter de Eufraat terugtrekken. Zij ontbieden dan de Egyptenaren onder Farao Necho om hen te helpen tegen de Chaldeërs. De Farao is bevreesd, dat straks de Chaldeërs heel Syrië en Kanaän zullen bezetten, zodat het met de Egyptische invloed in de Palestijnse landen zal gedaan zijn. Farao Necho landt met een leger aan de Palestijnse kust bij Akko, om vandaar naar Karchemisch aan de Eufraat te trekken. De Egyptenaren vermijden dus zorgvuldig de schending van Juda's grondgebied. Toch trekt Josia op tegen de Farao.

En nu is de vraag: waarom deed Josia dat? Waarom ging hij zich ongevraagd met de strijd tussen Oost en West inlaten? Waarom kleet hij nu tegen de Assyriërs en voor de opkomende „derde macht” van Babel?

In de Schrift wordt daarop geen antwoord gegeven. Doch het is, gezien de politieke situatie van die dagen, wel niet moeilijk te geven. Op het volgende is te wijzen. We weten, dat Josia er naar streefde om heel Kanaän onder zijn macht te brengen en te houden. Hij wilde het rijk van David en Salomo, Groot-Israël dus, herstellen. Voor dat „ideaal” had hij blijkbaar ook het volk van Juda gewonnen. Doch nu zag hij gevaar: als de Egyptenaren het zouden winnen, kon heel Kanaän wel eens onder de opperheerschappij van Egypte komen. Wanneer hij nu de Farao tegenhield, zou de „derde macht” Babel hem daarvoor wel dankbaar zijn en zou het kunnen gebeuren, dat hij in ruil voor zijn hulp heel Kanaän van Babel cadeau kreeg. Josia's optreden tegen de Farao is dus een meesterlijke politieke zet!

b. Doch daarmee is Josia ook geoordeeld. Want nu vervalt hij weer in de zonde van de oud-testamentische kerk in vorige dagen, dat zij n.l. gaat meespelen in de grote politiek der wereldvolken, in plaats van haar afzondering onder die volken krachtens haar verkiezing door de HERE te bewaren. Josia verwacht het blijkbaar niet meer alleen van de genade en het recht des HEREN voor Zijn kerk. Josia kiest voor de ene „draak” en verbindt zich met die ene „draak”, om een andere „draak” te bestrijden!

Daarbij komt nog iets anders. Josia zelf heeft met een oprecht hart en in zuiver geloof gereformeerd, maar het volk heeft zich aanvankelijk verzet en is nimmer tot een hartgrondige bekering gekomen. Josia is wel bemind bij zijn volk (Jer. 22: 15), maar nu niet in de eerste plaats omdat hij voorging in de waarachtige dienst van de God des verbonds, maar meer omdat hij ijverde voor nationale eer in de verwerkelijking van het „ideaal” Groot-Israël! Het volk des verbonds gaf zijn hart niet aan de HERE. Dat blijkt immers uit twee onderscheiden gegevens der Schrift. Vooreerst uit 2 Kon. 23: 24. Daar lezen we: „Ook de dodenbezweerders, de waarzeggers, en de terafim, de afgodsbeelden en al de gruwelen, die in het land van Juda en te Jeruzalem aangetroffen werden, deed Josia weg”. Die woorden: „aangetroffen werden” doen denken aan opsporing bij huiszoeking. Met andere woorden: Josia moest door zijn politie de huizen inspecteren, omdat het volk nog binnen de vier muren de private afgodendienst bleek vast te houden. Doch we begrijpen wel, dat op die wijze de bekering des harten niet kan worden bevorderd en afgedwon-

gen! Vand Schrift in grote refo roepen: „ Trouwelozi hart, maar HEREN”

Josia w En nu had door zijn zwak is de volk. Josia een onbek haar optr wereld. W daan, staa Want de z wordt, is

Ik zeg l daag: wan de vrijmak is uit de v daarin niet niet ontva school ons machten v erger, dan aan het k tus, doch zullen we men tot on daarom j beseffen!

c. Josia zijn geloof listische v werpt in zijn volk kering des

En daar hem mond hem zegt: Juda? Het huis waarn dat ik mij die met m 35: 21). U zijn eigen dat zal we teken de Farao's m Israëls Go en meer d zult vragen God des v geloof, dat den ware door de As maarschall over: „De land en v deed Hiski tot de HE Maar dat stige situa ten raadp Necho beti aan waara

Hier kor dat wij ool ook als zij moeten to Wij hebbe nu onze wil des H daan niet z zullen wij den toetser lijke wil G Wij kunne met ons e helpen; H

Amice f

Van een der di gaderingen king van h Vandaar o voor het p schaadte de mee niet is ke gevecht discussie het eens is die men ve is het ook die aan de gij onder het Woo

der mensen de
dientengevolge
delozen. En in
l, de strafplaats
dat is hetzelfde.
Zie Prof. Schil-
leent het Oude
et Nieuwe. Re-
dan het gruwel-
ht, is die rein-
op de jongste
le hel, waar de
ait Zijn mooie
wordt aan de
uwig prijsgede-
vanuit aller-
alleen naar de
el buiten Gods
de jongste dag.
Jeruzalem en
dat dal, die put,
van reiniging
de put des af-
der Josia reeds
omen hel, beide
formatie-arbeid
ericht is op de
n aan de laat-
dag der vol-

INDE.

uitvoerig over
zijn we in het
ren is Ninevé,
Nabopolassar
„derde macht”,
ich achter de
an de Egypte-
telpen tegen de
traks de Chal-
tten, zodat het
estijnse landen
t een leger aan
laar naar Kar-
Egyptenaren
ng van Juda's
de Farao,
sia dat? Waar-
lid tussen Oost
tegen de As-
macht” van

voord gegeven.
ie van die da-
et volgende is
r streefde om
gen en te hou-
Salomo, Groot-
had hij blij-
Doch nu zag
ouden winnen.
berheerschappij
Farao tegen-
daarvoor wel
ren, dat hij in
Babel cadeau
is dus een

eeld. Want nu
ud-testamenti-
aat meespelen
in plaats van
rachten haar
Josia verwacht
genade en het
sia kiest voor
ene „draak”,

zelf heeft met
gereformeerd,
verzet en is
gekomen. Jo-
22:15), maar
oorging in de
rbon, maar
er in de ver-
nêl! Het volk
HERE. Dat
gegevens der
aar lezen we:
ggers, en de
iwelen, die in
etroffen wer-
„aangetroffen
j huiszoeeking,
zijn politie de
innen de vier
ast te houden.
e de bekering
en afgedwon-

gen! Vandaar — en dat is het tweede gegeven der Schrift in dezen — dat Jeremia de profeet na de grote reformatie dit woord des HEREN moet uitroepen: „En boven dit alles bekeerde haar zuster, Trouweloze, Juda, zich niet tot Mij met haar gehele hart, maar alleen in schijn, luidt het Woord des HEREN” (Jer. 3:10).

Josia weet wel van die onbekeerlijkheid van Juda. En nu had hij moeten beseffen, dat hij wel sterk staat door zijn eigen geloof in Gods hulp, maar dat hij zwak is door de zonde der onbekeerlijkheid van zijn volk. Josia had nu moeten beseffen, dat de HERE een onbekeerlijke kerk Zijn zegen niet kan geven in haar optreden naar buiten, in haar aanval op de wereld. Wanneer de zonde in de kerk niet is weggegaan, staat de kerk machteloos tegenover de wereld. Want de zonde in de kerk, welke daar vastgehouden wordt, is erger dan een buitenlandse vijand.

Ik zeg het nu maar weer heel concreet voor vandaag: wanneer de reformatie der kerk, welke wij in de vrijmaking ontvangen hebben, niet voortgekomen is uit de ware bekering des harten tot de HERE en daarin niet rust, dan zullen wij de zegen des HEREN niet ontvangen, als wij sociaal en politiek en in de school ons opmaken tot de strijd tegen de goden en machten van de tijd. Als wij onderling ruziën en erger, dan is dat niet alleen grote schade toebrengen aan het kerkvergaderend werk van ons Hoofd Christus, doch dan zijn we ook machteloos naar buiten en zullen we niet met de zegen des HEREN kunnen komen tot ons Nederlandse volk en tot de wereld. Laten daarom jongeren en ouderen voor de HERE dat beseffen!

c. Josia staat dus zwak tegenover Farao Necho: zijn geloof is verpolitiekt, daar hij zich met nationa-
listische verwachtingen en idealen zonder noodzaak werpt in de grote politiek der wereldmachten, en: zijn volk staat achter hem zonder waarachtige be-
kering des harten.

En daarom laat de HERE hem waarschuwen door de mond van Necho. We lezen dat die Farao tot hem zegt: „Wat heb ik met u te maken, koning van Juda? Het gaat thans niet tegen u, maar tegen het huis waarmede ik in oorlog ben, en God heeft gezegd, dat ik mij haasten moest, Staak uw verzet tegen God, die met mij is, opdat Hij u niet verdelge” (2 Kron. 35:21). U zult opmerken, dat de Farao natuurlijk zijn eigen egyptische god, dus een afgod, bedoelt. En dat zal wel waar zijn. Maar in het volgende vers tekent de Kroniekschrijver aan, dat deze woorden in Farao's mond inderdaad kwamen uit de mond van Israëls God. We weten, dat de HERE wel eens eer en meer door heidenen sprak, denk aan Bileam. U zult vragen: Maar hoe kon Josia nu weten, dat zijn God des verbonds door Farao's mond sprak? Oeh, ik geloof, dat zulks voor Josia niet moeilijk uit te vinden ware geweest. Toen in Hiskia's dagen Jeruzalem door de Assyriërs werd belegerd, bracht de assyrische maarschalk deze woorden van de assyrische koning over: „De HERE heeft mij gelast: trek op tegen dit land en verwoest het” (Jesaja 36:10). Doch toen deed Hiskia anders dan Josia: Hiskia ging in gebed tot de HERE en vroeg de HERE over deze zaak. Maar dat lezen we van Josia niet! In zulk een ernstige situatie had de koning de HERE zijn God moeten raadplegen om te weten wat die woorden van Necho betekenden. Hier zien we weer, hoe het Josia aan waarachtig geloof gaat ontbreken!

Hier komt deze onderwijzing des HEREN tot ons, dat wij ook de woorden van onze tegenstanders, juist ook als zij zich op openbaring des HEREN beroepen, moeten toetsen aan dat eigen Woord des HEREN. Wij hebben nu het geschreven Woord Gods, en als nu onze tegenstanders ons voorwerpen, dat zij de wil des HEREN uitvoeren tegen ons, dan mogen wij daar niet zonder meer ons overheen zetten, maar dan zullen wij aan het geschreven Woord Gods hun woorden toetsen, om te weten wat voor ons de welbehagelijke wil Gods is in onze levens- en strijd-houding. Wij kunnen nooit zonder meer zeggen: de HERE is met ons en zal ons tegen Zijn en onze vijanden wel helpen; Hij kan niet anders doen! J. FRANCKE.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Van een ouderwets debat, zoals wij dit kenden onder het distrikten-stelsel, is er op de politieke vergaderingen, zo voor de stembus, thans onder de werking van het evenredig kiesstelsel, geen sprake meer. Vandaar ook de weinige belangstelling in brede kring voor het politieke steekspel. Dit is jammer, want het schaaft de politieke opvoeding van een volk. Waarmee niet is gezegd, dat er ook bij de vroegere politieke gevechten geen tekort was. Want eigenlijk kan een discussie alleen vruchtbaar zijn, wanneer men het eens is. Dat wil zeggen, als men onder de dingen, die men verdedigt of bestrijdt, hetzelfde verstaat. Zo is het ook in het kerkelijk debat. De eerste vraag, die aan de orde is, behoort deze te zijn: wat verstaat gij onder kerk en wat onder tucht en wat onder het Woord Gods en onder de belijdenis? Ver-

geet men dit, dan praat men al maar langs elkander heen.

Ik sprak van kerkelijk debat, maar moet aanstonds opmerken, dat in de politieke discussie, die er toch nog was, en dan onder degenen, die zich christelijk of gereformeerd noemen, juist de kerk en haar tucht ter sprake kwam.

Het is zeker de moeite waard hieromtrent iets te vertellen.

Ik begin dan met het verschil van mening en houding, dat er nog moest worden geconstateerd tussen vrijgemaakte schrijvers en sprekers.

Het feit, dat leden der kerk niet allen gelijk denken over de politieke partijen en belangen, behoeft op zichzelf niet te verontrusten. Dat er dan met elkander gesproken en ook gedebatteerd wordt in het publiek evenmin. Integendeel, het is goed. Alleen maar, dan juist komt het er op aan, dat men over en weer het met elkander eens is over de grondvragen inzake kerk en tucht, en het Woord Gods en de belijdenis, die daarover het beslissend woord spreken; dat er daaromtrent gelijk wordt gedacht en gesproken.

Anders praat men weer langs elkander heen en is de discussie, of zoals het modewoord thans is, het gesprek onvruchtbaar.

Wij moeten altijd bereid zijn naar elkaar te luisteren en elkander te onderwijzen, maar het fundament waarop wij staan, moet hetzelfde zijn. Is dit niet het geval, dan komt allereerst dat fundament aan de orde. Indien wel, dan betekent het nog niet, dat wij spoedig tot overeenstemming komen, want een mens laat gemeenlijk een eenmaal opgevatte mening niet licht los. Vooral niet, als die mening fout is en meer zijn belang dan zijn wezenlijke overtuiging diende. Wie dan in debatnood komt, wordt menigmaal boos, wil niet meer luisteren en loopt weg. Dat deugt natuurlijk niet. Echter, wij moeten ook dan met elkander geduld weten te oefenen. Wie weet, wat in de mens is, en hoe arglistig het hart, die kent dat geduld ook. Want wat moet de Here onze God een geduld hebben met ons allen.

Wie hieruit echter de conclusie zou trekken, dat wij deze strijd des geloofs moeten laten varen, die vergist zich deerlijk. Daarom wil ik uit de gevoerde discussie in deze politieke kamp, waarbij de kerk, of men wilde of niet, weer in het centrum stond, enkele momenten lichten, en met U wat nader bezien.

Daar was nu allereerst een brochure van mr Meulink, die daarin zijn blijven in en vechten voor de Anti-revolutionaire partij trachtte te verdedigen en daartoe helaas de weg verkoos van een hevige aanval op het Gereformeerd politiek verbond.

Maar goed — ook zo willen wij ernstig overwegen, wat hij alzo te berde bracht over de oorzaken van de breuk in de gereformeerde kerken en daarna ook in de politieke partij, die daár van ouds haar sterkste steun vond.

Mr Meulink schreef dan over het ethisch conflict, dat er naar zijn mening niet zou zijn.

Zijn betoog is dan buitengewoon merkwaardig, inzonderheid, als men overweegt dat hier een jurist aan het woord is, en een lid ener gereformeerde kerk zijn misvatting lucht over de kerkelijke tucht, zoals die dan, naar zijn vocabulaire, „gehanteerd” werd door de synoden der Hoeks en Ridderbossen en Dijks.

Vooreerst al wat de betekenis van de „eerste stap” op die zo ernstige weg betreft.

Die „eerste stap” zou dan van andere betekenis zijn dan het eind van de weg. Daar zou een diepgaand verschil tussen zijn.

Hier zou dan het „principiële obstakel” niet gelden.

Ik wil nu de vraag, of het in de tuchttoefening steeds bij die eerste stap bleef, hier niet in de brede bespreken. Mr Meulink ziet hier volkomen het wezenlijk gebeuren voorbij. En dat is al erg.

Maar erger is, dat hij niet verstaat wat de tucht der kerk in werkelijkheid is. De Wolff heeft 't hem reeds duidelijk willen maken, dat de eerste stap in wezen niets anders betekent dan de laatste. Als iemand het gebruik der sacramenten wordt ontzegd, betekent dit niets anders dan dat de Kerk des Heren tot hem zegt: gij hebt de voet gezet op de weg, die u buiten het rijk van Christus plaatst. Kom dus tot bekering. Blijft die bekering uit dan volgt ten slotte afsnijding. De kerk gebruikt de macht, die zij van haar Koning ontving: Ik zal u geven de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen, en zo wat gij binden zult op de aarde zal in de hemelen gebonden zijn (Math. 16:19).

De kerk zegt daarmee niet, dat na de ban de uitsluiting uit het Koninkrijk der hemelen definitief is. Zij beschikt niet over de raad Gods. Integendeel, altijd is er, als er terugkeer, boete en bekering is, weer behoud.

En tot gebed daartoe wordt opgewekt.

Maar wil haar tucht ernstig zijn naar de Schrift dan staat vast, dat, zo er geen bekering is, de poort tot het Koninkrijk der hemelen gesloten blijft. En reeds de eerste stap wil dit binden op het hart.

Nu zegt mr Meulink wel, dat ook naar zijn mening de gevelde vonnissen, schorsingen en afzettingen inderdaad betekenen de plaatsing niet maar buiten de kerk, maar ook buiten het rijk van Christus.

Hij meent alleen, dat het de eerste stap is, die daartoe leiden kan. Dit is dus al aanstonds een miskenning van de betekenis van het gebruik der sleutelen van het Koninkrijk der hemelen.

Het wordt echter nog erger als hij verklaart, dat men onder de „hantering” dier sleutelen ook heel iets anders kan verstaan. Ik citeer: „de syn. gereformeerden zijn van oordeel, dat schorsingen en afzettingen en afhouding van het Avondmaal ook geoorloofd zijn als maatregelen van orde”. Ik onderstreep.

Nu is het juist, dat dit wordt beweerd. Maar mr Meulink verklaart, dat het ook zo kan. En dat zou dan geen ethisch, doch een confessioneel geschil zijn omtrent de kerkelijke tucht.

Wat bij de één, dus zegt hij, steeds is het hanteren van de sleutelen des hemelrijks, kan bij de ander slechts — ja slechts — een maatregel van orde zijn. Slechts — d.w.z. het betekent niet datgene wat het krachtens de instelling, door de Koning der kerk, betekenen moet. Ambtsdragers der kerk deinsden er niet voor terug voor die maatregel van orde wel de woorden der kerk voor die uitsluiting buiten het Koninkrijk Gods te gebruiken, want zij hadden geen ander middel bij de hand, maar zij zeggen later: wij meenden het niet zo erg. Wel buiten onze kerk, natuurlijk, maar nog niet buiten het Koninkrijk Gods. Zij zeggen, dat de getroffenene zich schuldig maakte aan het bedrijven van zonden, waar de wereld zelfs schande van spreekt, maar de man moet het niet zo ernstig nemen. Men meent immers iets geheel anders.

Nu geloof ik, dat zelfs een wereldling hier zou zeggen: wat, noemt gij, wat gij nu aandurfde, „slechts” maatregel van orde? Zou dat „slechts” gelden voor U, en kunnen worden aanvaard door wie er door getroffen werd? Gij misbruikt de macht, die, zoals gij pretendeert, u door Jezus Christus gegeven is, nu voor een doeleinde, waartoe die macht krachtens de woorden die gij gebruikt voor heel de wereld, u niet is gegeven? Gij meent dus niet, wat gij voor heel de wereld in hoge ernst verklaart? Gij meent iets anders, bedoelt iets anders, en liegt dus?

Is dat „slechts” bij u?

Maar het is nog erger. Want vanwaar komt die uitdrukking: „slechts” maatregel van orde? Waar hoort zij thuis?

Daarover in een volgende brief.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen

MARNIX.

PERSSCHOUW

WEE, WANNEER HET
ZWAARD ROEST...

De Heer A. Ingwersen, architect te Amsterdam, heeft in 1935 bekendheid verworven met zijn boek: „Wee mijn volk!” Thans gaf hij een brochure uit, waarin hij opnieuw zijn „Wee U!” laat horen, ditmaal gericht aan de leiding in de antirev. partij. In Elseviers weekblad, waarvan hij medewerker is, geeft hij zelf de conclusies van zijn brochure, welke we hier overnemen:

Mijn geweten dwingt mij om precies te schrijven wat ik zie en denk. Zonder aanzien des persoons. Want het gaat tenslotte niet om de A.R. partij, maar het is voor mij een zaak van nationaal belang. Het staat toch voor mij vast, dat het Calvinisme de geestelijke kracht is geweest die ons volk zijn bestaan gaf en door de eeuwen heen telkens, wanneer dit volk aan zichzelf ontkonk, de geestelijke kracht hergaf om weer zichzelf te worden. Dit zwaard des geestes heeft alle vijanden weerstaan en daarom: wee, wanneer dit zwaard roest.

De A.R. partij is nu, in plaats van heerseres, dienstmaagd in het politieke huis geworden. Men zal bij haar, maar zonder haar regeren.

Wat het verlies der zetels betreft, daar moesten de voormannen der A.R. partij geen drogredenen voor aanvoeren. Doen ze dit wel, dan taxeren ze hun volgelingen geestelijk veel te laag en dat is nooit goed van leiders. De leiders zeggen: „Het tekort aan stemmen is veroorzaakt doordat het Gereformeerd Politiek Verbond ons de stemmen ontstal en door de emigratie”. Maar een kleine rekensom leert, dat, als we het aantal stemmen, op het Geref. Pol. Verbond uitgebracht, tellen bij de door de A.R. partij uitgebrachte stemmen, we nog maar komen tot 638.500 stemmen, terwijl we in 1948 er 652.000 behaalden. Dat is dus 14.000 minder. Die worden nu geschoven op de emigratie, maar wie weet nu niet, dat er geen 14.000 Anti-Revolutionaire mannen zijn geëmigreerd?

Bezint u toch, Anti-Revolutionaire mannen, eer het te laat is. Beschouw mijn woord toch als een roep ten leven en niet ten dode. Reken toch af met al wat niet uit God is, ook in het huishouden van uw partij. Laat toch de geest der oude helden u weer bezielen. Zie niet op mensen, want God alleen is groot. Zo zag het ook onze geestelijke vader op politiek en staatkundig gebied, Abraham Kuyper. Hij had vele vrienden, mannen die hij, wat hun geestelijk bestaan betrof, hoger achtte dan zichzelf. Het bracht hem de diepste ziele-smart hen te moeten bestrijden. Maar ging het om de waarheid, dan zei hij: „Het moet”. Zo steed hij tegen de vrome Beets, tegen de godvruchtige Gunning. Met zielepijn, maar het moest. Zo doet een man, die weet, dat het er ten slotte op aankomt wat zijn geweten, van Gods wege, hem zegt te moeten doen.

Wij zijn teruggeslagen bij onze aanval op het regeringskasteel. En dat met bebloede koppen. Dit komt onze eer te na. Wij zijn bedroefd en gegriefd. Het Vaderland lijdt er schade door, want onze partij heeft een nationale betekenis. Wij kennen te veel mensen, ook die onze tegenstanders zijn op politiek gebied, die noch-